

Nr 212.

Av herr **Englund m. fl.**, om ändrad lydelse av 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen.

Genom resolutioner den 25 och 27 april 1944 vägrade poliskammaren i Borås att bifalla framställningar från vissa restauratörer i Borås att för viss tid två kvällar i veckan å sina resp. restauranger anordna dans i vidare mån än att sådant medgivande lämnades för en kväll i veckan.

Sedan restauratörerna hos länsstyrelsen överklagat poliskammarens beslut återförvisade länsstyrelsen ärendet till poliskammaren för ny, laglikmätig behandling. Över detta länsstyrelsens beslut anfördes besvär från Borås barnvårdsnämnd, Borås ungdomsråd och vissa nykterhetssammanslutningar i Borås. Ett flertal av länets riksdagsmän stödde i en till Kungl. Maj:t ingiven skrift besvärerna. Kungl. Maj:t undanröjde också länsstyrelsens beslut men först sedan de omstridda danstillställningarna ägt rum.

Med hänsyn till länsstyrelsens obenägenhet att tillmötesgå de framförda önskemålen om begränsning av restaurangdansen i Borås, föreslogo stadsfullmäktige vid behandlingen av ansökan från systembolaget i Borås om tillstånd till utskänkning under oktrojperioden 1 oktober 1945—30 september 1949 med avsevärd majoritet det villkor för utskänkingsrörelsen, att dans enligt 13 § ordningsstadgan för rikets städer icke finge anordnas å restaurang mer än en gång i veckan.

Detta villkor vägrade länsstyrelsen att fastställa, då en sådan inskränkning enligt dess mening finge anses stå i strid mot bestämmelserna i 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen. I besvär häröver yrkade nykterhetsnämnden i Borås och två nykterhetssammanslutningar i Borås, att sådan fastställelse måtte komma till stånd jämlikt föreskriften i 3 kap. 10 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen.

Kungl. Maj:t fann sig emellertid i resolution den 19 oktober 1945 icke mot stadgandet i 3 kap. 10 § 2 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen kunna bifalla besvärerna.

En likartad utgång fick den 26 oktober ett delvis likartat ärende från Alingsås. Till bestämmelsen i 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen knöt 1937 års riksdag som bekant ett önskemål om större varsamhet i tillståndsgivningen från länsstyrelsernas sida, än som varit fallet under den dittills gällande 55 § i 1917 års förordning. Då besvärsskriften i sistnämnda ärende bl. a. ger en belysning av den omfattning, i vilken länsstyrelsen, som icke kan förmodas ha saknat kännedom om dessa riksdagens önskemål, ansett sig i en stad av Alingsås storleksordning kunna medgiva undantag från

förbudet i 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen mot dans i samband med rusdrycksutskänkning, har densamma som bilaga fogats till denna motion.

Att rusdrycksförsäljningsförordningen i nu berörda delar skulle äga den innebörd, som framgår av Kungl. Maj:ts beslut, torde knappast ha stått klart vid dess tillkomst. Vid införandet av 1937 års förordning ansåg man sig visserligen böra göra viss begränsning i kommunernas tidigare mycket omfattande befogenhet att meddela inskränkningar i utskänkningen. Denna åsyftade emellertid endast att skapa enhetlighet i fråga om utskänkingskvantiteter, måltidstvång och lägsta utskänkingsålder och att förebygga, att kommunen införde besämmelse i strid med förordningens huvuddirektiv, att all försäljning skall ordnas och handhas så att därmed åstadkommes så ringa skada som möjligt. Någon ändring i fråga om kommunernas befogenhet i avseende å den offentliga dansen å restaurangerna torde däremot i samband med införande av 1937 års förordning icke i något sammanhang ha varit på tal.

Det inflytande över rusdryckshandelns gestaltning, som våra kommunal-lagar tillerkänna kommunalrepresentationen, har haft en avgörande andel i de framsteg i nykterhet, som det svenska folket gjort under det senaste århundradet. Misstag ha visserligen begåtts, men i stort sett ha fullmäktige be-gagnat sin vidsträckt befogenhet väl. Och enligt vårt sätt att se torde kom-munalrepresentationen på få punkter kunna tillerkännas en mera obestridd kompetens att yttra sig om ändamålsenligheten av viss detaljutformning i fråga om utskänkningen å viss ort, än när det gäller omfattningen av restau-rangdansens å orten. Det är därför angeläget, att rusdrycksförsäljningsför-ordningen ges en sådan avfattning, att kommunalrepresentationens rätt i detta hänseende otvetydigt fastslås. Vi få därför föreslå

att riksdagen måtte för sin del antaga följande ändrade lydelse av 5 kap. 3 § rusdrycksförsäljningsförordningen:

Vid offentligt skådespel — — — i inre förbindelse stående lokal, dock må länsstyrelsen efter hörande av magistraten i annan stad än Stockholm samt kommunalnämnden på landet, jämlikt de grunder som av stadsfullmäktige eller kommunalfullmäktige må hava bestämts, för särskilda fall medgiva rätt till sådan utskänkning.

Stockholm den 23 januari 1946.

Erik Englund.

Å. Holmbäck.

Ruben Wagnsson.

Wilh. Annér.

P. J. Näslund.

John Björk.

T I L L K O N U N G E N.

Genom resolution den 31 juli 1945, kungjord den 15 augusti 1945, har länsstyrelsen i Älvsborgs län jämlikt 3 kap. 6 § kungl. förordningen den 18 juli 1937 angående försäljning av rusdrycker, beviljat AB Göteborgssystemet tillstånd till årsutskänkning inom Alingsås stad under tiden 1 oktober 1945—30 september 1949.

Stadsfullmäktige i Alingsås har på nykterhetsnämndens förslag föreslagit följande villkor för utskänkningens bedrivande:

1. att utskänkning av spritdrycker i samband med offentlig danstillställning icke må medgivas med mindre synnerliga skäl föreligga och må medgivande till sådan utskänkning endast avse enstaka tillfällen;

2. att förlängning av utskänkningstiden icke må förekomma med mindre synnerliga skäl föreligga och må medgivande till sådan förlängning endast avse enstaka tillfälle.

I sin resolution har länsstyrelsen utlåtit sig sålunda. »Av stadsfullmäktige i Alingsås såsom villkor för utskänkningens bedrivande föreslagna inskränkningarna finner sig länsstyrelsen icke kunna bifalla, då sådana inskränkingar måste anses stå i strid mot bestämmelserna i 5 kapitlet 3 och 4 §§ ovan nämnda kungl. förordning.»

Vid sammanträdet den 23 augusti 1945 har nykterhetsnämnden i Alingsås, enligt vad bilagda protokollsutdrag utvisar, beslutat anföra besvär.

Som motivering vill nykterhetsnämnden i underdånighet anföra:

Länsstyrelsen har förklarat de föreslagna villkoren stå i strid mot rusdrycksförsäljningsförordningens 5 kap. 3 och 4 §§. Rusdrycksförsäljningsförordningens 3 kap. 10 § 2 mom. föreskriver bl. a.: »hava fullmäktige föreslagit sådana inskränkingar i fråga om rörelsens bedrivande, som ej röra de i 5 kap. 1 och §§ omförmälda ärenden och ej heller innefatta grunder för förbud mot utskänkning till viss person, skola dessa fastställas av länsstyrelsen såframt de ej stå i strid med det i 1 kap. 3 § angivna syfte eller med allmän lag eller författning.

Den i länsstyrelsens resolution givna hänvisningen torde få anses innebära, att de föreslagna inskränkingarna stå i strid med allmän lag eller författning, eller omskrivet att de innebära en inskränkning i länsstyrelsens rättighet att för särskilda fall medgiva rätt till utskänkning i samband med offentlig danstillställning och för särskilt tillfälle tillstånd till förlängd utskänkningstid.

I fråga om den förlängda utskänkningstiden synes de av länsstyrelsen åberopade bestämmelserna ge ett direkt stöd åt stadsfullmäktiges förslag, då 5 kap. 4 § 3:e stycket föreskriver, att förlängning av utskänkningstiden må medgivas »jämlikt de grunder som av stadsfullmäktige eller kommunalfullmäktige må hava bestämts». Stadsfullmäktiges beslut måste anses innebära dylika i kungl. förordningen omnämnda grunder och synes då böra fastställas. Enligt nykterhetsnämndens uppfattning torde det stå stadsfullmäktige fritt att fastställa grunder för utskänkningstidens förlängning även i samband med yttrande över ansökan om årsutskänkning.

Vidkommande förslaget att inskränka rätten till utskänkning av spritdrycker i samband med offentlig danstillställning vill nykterhetsnämnden underdånigast anföra:

Enligt nykterhetsnämndens uppfattning bör bedömandet av de kommunala förslagen till inskränkningar ses mot bakgrunden huruvida de innebära bestämmelser, som stå i strid med rusdrycksförsäljningsförordningens huvudregel, angiven i 1 kap. 3 §. Det vill också synas som om lagstiftarnas mening vore denna, och tillåter sig nämnden citera, vad rusdrycksrevisionen på sin tid anförde:

»Den kommunala vetorätten i fråga om de närmare villkoren för bedrivande av utskänkning hade alltså följande innebörd. Om en kommun föreslagit sådana inskränkningar i fråga om utskänkningens bedrivande, som ej rörde måltidstvänget och vad därmed sammanhängde och ej heller innefattade grunder för förbud mot utskänkning till viss person, skulle dessa fastställas av länsstyrelsen. Från denna skyldighet för länsstyrelsen att fastställa de kommunala villkoren borde dock göras vissa undantag. Först och främst måste givetvis länsstyrelsen äga rätt och skyldighet att pröva villkorens överensstämmelse med allmän lag och författning. Däremot hade det efter de föreslagna begränsningarna i kommunernas rätt att uppställa villkor icke ansetts nödvändigt att bibehålla bestämmelsen, att länsstyrelsen icke skulle fastställa sådana beslut, som överskrida deras befogenhet, vilka fattat desamma. I stället hade ett annat förbehåll gjorts. Huvudregeln, att all försäljning av spritdrycker och vin skulle ordnas så, att därav uppkomme så ringa skada som möjligt hade givetvis även tillämpning i fråga om de kommunala särbestämmelserna. Emellertid har stadgandet om de kommunala myndigheternas bestämmanderätt i dess nuvarande avfattning medfört, att den tillståndsbeviljande myndigheten icke kunnat ingå på prövning, huruvida ett av behörig kommunal myndighet framställt förslag till inskränkningar i fråga om bedrivande av utskänkning stode i överensstämmelse med eller i varje fall icke i strid mot lagstiftningens allmänna syftsmål. Detta utgjorde orsaken till att kommunala förslag till inskränkningar, som endast eller huvudsakligen toge sikte på att gagna rent kommunala önskemål, såsom uthyrning av kommunal fastighet till försäljningslokal, kunnat bli fastställda, ehuru deras främsta syfte uppenbarligen icke varit att gagna nykterhetstillståndet och i vissa fall varit så beskaffade, att de rent av kunnat befaras lända detta till skada. Denna ordning kunde icke anses vara nöjaktig och därför borde länsstyrelsen pröva de kommunala förslagen med hänsyn till deras samstämmighet med ovanberörda grundsats hos lagstiftningen och sålunda förkasta dem om de befundes stå i strid därmed. Med hänsyn till att de områden, där missbruk av nu berörda slag väsentligen gjort sig gällande, skulle helt undandragas från kommunernas bestämmanderätt, torde jämkningen i fråga om länsstyrelsens prövningsrätt dock icke erhålla alltför stor betydelse. I de fall, där prövning av kommunala villkor från den nu behandlade synpunkten komme i fråga, borde denna rätt också begagnas med varsamhet, och föranleda förkastande av de föreslagna villkoren endast om dessa med stor sannolikhet kunna antagas få olämpliga verkningar.»

Kungl. Maj:t och riksdagen har lämnat detta rusdrycksrevisionens förslag utan erinran.

Man torde icke kunna med någon som helst sannolikhet antaga att den av stadsfullmäktige och nykterhetsnämnden föreslagna inskränkningen i tillståndet till förlängd utskänkningsstid och offentlig danstillställning i samband med spritservering skall medföra olämpliga verkningar, utan det torde obestriddligen vara så att en dylik åtgärd verkar i nykterhetsfrämjande riktning, varför det bör vara ett allmänt intresse att densamma vidtages. De förelig-

gande förslagen till inskränkningar i utskänkningens rätten måste även ses mot bakgrunden av det enligt nämndens uppfattning anmärkningsvärda sätt på vilket länsstyrelsen tolkar bestämmelserna i 5 kap. 3 och 4 §§ rusdrycksförsäljningsförordningen om »särskilda fall» och »särskilt tillfälle». Under år 1944 har sålunda tillstånd till förlängd utskänkningstid förekommit 146 gånger fördelade enligt följande:

Offentlig dans i hotellets egen regi	54
Offentlig dans anordnad av skilda föreningar	7
Enskilda samkväm för Götiska Förbundet	6
» » » Alingsås Herrklubb	24
» » » Personalorg. och enskilda	22
Bridgesammanslutningars spelaftnar	33

För jämförelse må nämnas att under första kvartalet 1945 har tillstånd till förlängd utskänkningstid beviljats i 61 fall, fördelade enligt följande:

Offentlig dans i hotellets egen regi	13
Offentlig dans anordnad av enskilda föreningar	3
Enskilda samkväm för Götiska Förbundet	3
» » » Alingsås Herrklubb	3
» » » Personalorg. och enskilda	8
Bridgesammanslutningars spelaftnar	25

Man kan med skäl fråga sig huruvida ett dylikt tillståndsgivande på något sätt står i samstämmighet med lagens föreskrifter.

Slutligen synes det böra framhållas att den tolkning, som rusdrycksförsäljningsförordningen givits av länsstyrelsen, i realiteten innebär att den kommunala vetorätten i denna fråga i stor utsträckning borteliminerats.

Under åberopande av det ovan anförda får nykterhetsnämnden i Alingsås stad i underdånighet hemställa

att Eders Kungl. Maj:t måtte — med upphävande av länsstyrelsens i Älvsborgs län resolution den 31 juli 1945 — fastställa de villkor för utskänkningens bedrivande, som av stadsfullmäktige föreslagits.

Alingsås i socialvårdsbyrån den 23 augusti 1945.

Underdånigst

På nykterhetsnämndens vägnar:

H. Kihlén.
Ordförande.